

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност во јавната администрација

ProTRACCO

Promoting Transparency and Accountability in Public Administration

EuropeAid/139891/DH/SER/MK

Publikim proaktiv të informacioneve

Ky raport është përgatitur në kuadër të projektit “Promovimi i Transparencës dhe Përgjegjshmërisë në Administratën Publike”, financuar nga Komisioni Evropian. Udhëzimet, përfundimet dhe interpretimet e shprehura në këtë dokument nuk duhet të konsiderohen në asnjë mënyrë se pasqyrojnë politikatat ose opinionet e Komisionit Evropian.

Projektin e realizon:

Ky dokument është përgatitur nga konsorciumi i udhëhequr nga PwC për qëllimet e Agjencisë për Mbrojtjen e të Drejtës për Qasje të Lirë në Informacione me Karakter Publik dhe vetëm për qëllimet dhe sipas kushteve të dakorduara me EuropeAid / 139891 / DH / SER / MK. PwC nuk pranon asnjë përgjegjësi (përfshirë neglizhencën) ndaj palëve të treta në lidhje me këtë dokument.

Përmbajtja

STANDARDE	3
METODOLOGJIA	16
REKOMANDIME	18
ANEKSE	18

1. STANDARDE

Parimi kryesor i rregullimit ligjor për qasje në informacion është që të gjitha informacionet e gjeneruara ose të krijuara ose të disponueshme për poseduesit e informacionit, të cilat nuk i nënshtrohen përjashtimeve të përcaktuara në nenin 6 të Ligjit për Qasje të Lirë në Informacione me Karakter Publik, dmth. duhet të jetë e disponueshme qasja në të cilën informacioni nuk do të dëmtojë ndonjë interes publik ose personal. Procesi i sigurimit të qasjes në informacione që nuk i nënshtrohen kufizimeve, përfshin publikimin e tyre, dhe kjo bëhet në mënyrë më efektive me ndihmën e teknologjive të reja, d.m.th. Interneti.

1. Parimi i publikimit proaktiv

Një nga elementët kryesorë të rregulloreve ligjore për qasje në informacione është se autoritetet publike duhet të zbatojnë politikën e publikimit të informacionit pa pasur nevojë të paraqesin kërkesa individuale, pra të ashtuquajturat **politika proaktive të publikimit**.

Konventa për Qasjen në Dokumentet Zyrtare të Këshillit të Evropës (Konventa 205)¹ përcakton transparencën aktive si një nga parimet e së drejtës së qasjes. Neni 10 i Konventës jep një formulim të gjerë të detyrimeve të organeve ekzekutive, por gjithashtu u referohet rregulloreve ligjore në shtetet anëtare, përkatësisht:

Neni 10 – Dokumente të vëna në dispozicion të publikut me iniciativë të organeve publike

Me iniciativën e tij dhe kur është e nevojshme, organi publik duhet të marrë të gjitha masat e nevojshme për të vënë në dispozicion të publikut dokumentet zyrtare që disponon në interes të promovimit të transparencës dhe efikasitetit të administratës

---

¹Konventa ishte e hapur për nënshkrim më 18 qershor të vitit 2009 dhe hyri në fuqi më 1 dhjetor të vitit 2020 pas 10 ratifikimeve. Shiko: [Цела листа \(coe.int\)](http://coe.int); Maqedonia e Veriut e nënshkroi konventën e 205 më 18 qershor të vitit 2009, por akoma nuk e ratifikoi.

publike dhe inkurajimit të pjesëmarrjes së informuar të publikut në çështjet me interes të përgjithshëm.

Me iniciativën e tij dhe kur është e nevojshme, organi publik duhet të marrë të gjitha masat e nevojshme për të vënë në dispozicion të publikut dokumentet zyrtare që disponon në interes të promovimit të transparencës dhe efikasitetit të administratës publike dhe inkurajimit të pjesëmarrjes së informuar të publikut në çështjet me interes të përgjithshëm.

Raporti që shpjegon konventën² sqaron se cilat "dokumente zyrtare të interesit të përgjithshëm" duhet të jenë në dispozicion të publikut pa qenë nevoja për të paraqitur kërkesa individuale, konkretisht: ***dokumente për strukturat, stafin, buxhetin, aktivitetet, rregullat, politikat, vendimet, delegimin e kompetencave, informacion mbi të drejtën e qasjes dhe mënyrën e kërkimit të dokumenteve zyrtare, si dhe të gjitha informacionet e tjera me interes publik.***

Të gjitha këto dokumente, të cilat garantojnë se qytetarët mund të formojnë një opinion për organet që drejtojnë dhe të përfshihen në procesin e vendimmarrjes, duhet të publikohen me iniciativë të organeve publike.

2. Dispozita ligjore të publikimit proaktiv

Politikat e zbulimit proaktiv të informacionit nga autoritetet publike rregullohen, në një masë të madhe, por jo plotësisht, në ligjet për qasjen në informacionë.

Raporti që shpjegon konventën këshillon shtetet anëtare të vendosin rregulla kombëtare për publikimin proaktiv, duke inkurajuar kështu zbatimin e politikave proaktive të publikimit dhe duke i bërë ato të disponueshme për publikun pa pasur nevojë për kërkesa individuale.

Me miratimin e LIGJIT PËR QASJE TË LIRË NË INFORMACIONE ME KARAKTER PUBLIK (LQLIKP)³ në vitin 2006 dhe të ri në vitin 2019, u përcaktuan detyrimet për

---

²[TROMSØ CONVENTION \(coe.int\)](http://www.coe.int).

³<https://aspi.mk/en/documents/agency-documents/>

shpalljen dhe publikimin e disa kategorive të informacionit, përkatësisht në nenet 9 të interesit të përgjithshëm, **lënda e shpalljes. nga të gjitha organet që kanë një detyrim të tillë sipas ligjit**, renditen në nenin 10: përshkrimi i kompetencave dhe të dhënat për strukturën organizative, funksionet dhe përgjegjësitë e organeve drejtuese, lista e akteve (vendimeve) të nxjerra në kuadër të kompetencave, informacioni financiar, kontakti. informacion, përmbledhje e të dhënave lidhur me zbatimin e LQLIKP.

3. Elemente të dispozitave ligjore për publikim proaktiv

3.1. Barazi e organeve të cilat kanë obligim

LQLIKP përcakton obligimet e gjykatave për publikimin e informatave në pajtim me nenin 10, por pa marrë parasysh specifikat e punës së gjykatave dhe informacionin e prodhuar. Prandaj, publikimi proaktiv në gjykata sipas nenit 10 është një çështje e praktikës së mirë.

Rregullorja e Kuvendit⁴ përcakton rregulla të caktuara për publikimin në internet të kategorive të caktuara të informacionit që kanë të bëjnë me punën e Kuvendit Kombëtar, por nuk ka asnjë detyrim për transparencë.

3.2. Rregulla për internet

Raporti që shpjegon Konventën e Këshillit të Evropës për Qasjen në Dokumentet Zyrtare, në paragrafin 72 në lidhje me nenin 10 të Konventës, inkurajon autoritetet publike të përdorin lloje të ndryshme të publikimit proaktiv, duke përfshirë përdorimin e teknologjive të reja të informacionit dhe faqeve të internetit të disponueshme publikisht si dhe dhomat tradicionale të leximit dhe bibliotekat brenda institucioneve.

Përpara epokës së internetit, qasja që aplikonin rregulloret ligjore për qasje në informacione me interes publik ishte që ky informacion të shpallej ose publikohej.

---

⁴RREGULLORE PËR PUNË E Kuvendit të Republikës së Maqedonisë; https://www.sobranie.mk/rules-procedures-of-the-assembly-ns_article-rules-of-procedure-of-the-assembly-of-the-republic-of-macedonia.nsp

Në shekullin e njëzet e një, standardi për publikimin e informacionit të rëndësishëm për shoqërinë është plotësuar me publikimin në internet. Tashmë, rregulloret ligjore për aksesin në informacion parashikojnë edhe të ashtuquajturën “sigurim të internetit”. Shtetet me legjislacion më të vjetër po ndryshojnë legjislacionin e tyre ose po miratojnë legjislacion të ri për aksesin elektronik në informacion, i cili përmban rregulla për publikimin e faqeve të internetit nga autoritetet publike.

Në shekullin e njëzet e një, standardi për publikimin e informacionit të rëndësishëm për shoqërinë është plotësuar me publikimin në internet. Tashmë, rregulloret ligjore për aksesin në informacion parashikojnë edhe të ashtuquajturën “dispozitë e internetit”. Shtetet me legjislacion më të vjetër po ndryshojnë legjislacionin e tyre ose po miratojnë legjislacion të ri për qasjen elektronike në informacione, që përmban rregulla për publikimin e faqeve të internetit nga autoritetet publike.

“Dispozita për internet” është paraparë në LIGJIN PËR QASJE TË LIRË NË INFORMACIONE ME KARAKTER PUBLIK (LQLIKP) në vitin 2006 dhe plotësuar në vitin 2019 me nenin 9 të këtij ligji.⁵

3.3. Kategori të informacioneve me interes të përgjithshëm

Publikimi proaktiv i informacionit është një nga elementët më të rëndësishëm të së drejtës për qasje në informacion. Rëndësia e saj për realizimin e kësaj të drejte po rritet dhe standardet në atë fushë po vendosen gradualisht. Shumica e ligjeve për aksesin në informacion, të miratuara në dekadën e fundit, kanë vendosur detyrime për publikimin online të kategorive të caktuara të informacionit. Nga shqyrtimi i këtyre rregullimeve ligjore shihet se ekzistojnë disa kategori të përbashkëta informacioni që duhet të publikohen online.⁶ Për shembull, informacioni mbi kompetencat dhe aktet normative të organeve publike, strukturën dhe funksionet e tyre, aktivitetet e tyre, marrëveshjet e lidhura, si dhe informacioni mbi transparencën

⁵<https://aspi.mk/en/documents/agency-documents/>

⁶Një pasqyrë krahasuese e kategorive të informacionit për zbulimin proaktiv (përcaktimi i standardeve) të Këshillit të Evropës, Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, etj., jepet në veprën e Helen Drbischer:

http://siteresources.worldbank.org/WBI/Resources/213798-1259011531325/6598384-1268250334206/Darbishire_Proactive_Transparency.pdf, faq.. 39..

e procesit të vendimmarrjes duhet të publikohen në përputhje me shumicën e ligjeve për qasje në informacione.

Vitet e fundit, standardet e qeverisjes së hapur janë zhvilluar dhe diskutuar si pjesë e Iniciativës për Qeverisje të Hapur. Një pjesë e rëndësishme e këtyre standardeve është "Standardet për Publikim Proaktiv të Informacionit", përkatësisht publikimi online i:

- Informacioni institucional - baza ligjore e institucionit, rregulloret e brendshme, funksionet dhe kompetencat;
- Informacioni organizativ - struktura organizative, informacioni për punonjësit, si dhe emrat dhe informacionet e kontaktit të nëpunësve publikë;
- Informacioni operacional - strategjitë dhe planet, politikat, aktivitetet, procedurat, raportet dhe vlerësimet e performancës - duke përfshirë analizën e fakteve dhe dokumenteve të tjera dhe të dhënave mbi të cilat formulohen politikat;
- Vendimet dhe aktet - duke përfshirë të dhënat dhe dokumentacionin që vërteton nevojën për vendime dhe akte të tilla;
- Informacion mbi shërbimet publike - përshkrimi i shërbimeve të kryera nga organi, manuale dhe udhëzime, formularë dhe informacion mbi tarifën dhe afatin kohor për kryerjen e tyre;
- Informatat buxhetore - procedura buxhetore, projektbuxheti, pasqyrat financiare, përfshirë informacionin për pagat brenda institucionit publik, raportet e revizionit;
- Informacion për takimet e hapura - tema, koha, agjenda, informacioni për diskutimet publike dhe kushtet për pjesëmarrje në to;
- Vendimmarrja dhe pjesëmarrja e publikut - informacion mbi procedurat e vendimmarrjes, duke përfshirë mekanizmat për dëgjime publike dhe pjesëmarrje në atë proces;
- Informacion për subvencionet - për personat e subvencionuar, qëllimi i subvencioneve, shumat e paguara dhe procesi i ekzekutimit;

- Informacioni i prokurimit publik - mbi procedurat e tenderit, kriteret e përzgjedhjes, rezultatet e tenderit, kontratat e lidhura dhe raportet e performancës;
- Informatorët dhe burimet - përshkrimi i burimeve të informacionit, indekseve, listave të regjistrave publikë, përshkrimi i regjistrave publikë, procedura e aksesit, përfshirë regjistrat online dhe bazat e të dhënave;
- Informacion për informacionin e krijuar dhe të ruajtur në regjistrin e informacionit;
- Informacion mbi publikimet e lëshuara nga institucioni, duke përfshirë informacionin për publikimet falas, si dhe publikimet që mund të merren me pagesë;
- Informacion mbi të drejtën e informimit:
- Informacion në lidhje me të drejtën e aksesit në informacion dhe mënyrën e kërkimit të informacionit, duke përfshirë informacionin e kontaktit me personat përgjegjës në çdo organ publik.⁷

Shumë nga kategoritë e informacionit të renditur më lart si standarde në terren kërkohet gjithashtu të publikohen sipas legjislacionit maqedonas. Për shembull, informacioni institucional, organizativ dhe operacional, aktet administrative, informacioni për ushtrimin e të drejtës së qasjes në informacion, informacioni buxhetor dhe financiar, informacioni i prokurimit publik, etj., duhet të publikohen në faqet e internetit të institucioneve në përputhje me nenin 10 të Ligjit për qasje të lirë në informacione me karakter publik.

Krahasimi i informacioneve që publikohen në mënyrë proaktive në përputhje me "standartet për publikim proaktiv të informacioneve" (SPPI) dhe nenin 10 të Ligjit për Qasje të Lirë në Informacione me Karakter Publik (LQLIKP)

	Standarde për publikim proaktiv të informacioneve (SPPI)		Neni 10 i LQLIKP
1.	Informacione institucionale – bazë juridike e institucionit,	1.	Informacione institucionale –

⁷<http://www.access-info.org/en/open-government-data>

	rregullore, funksione dhe kompetenca të brendshme;		<ul style="list-style-type: none"> - të dhënat nga kompetencat të cilat i realizon, gjegjësisht të cilat i ka të përcaktuara me Ligj - ligjet që kanë të bëjnë me kompetencën e poseduesit të informacioneve, lidhur me regjistrin e dispozitave të publikuara në tabelën për shpallje
2.	<p>Informacione organizative</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktura organizative, informacione për të punësuarit, si dhe emra dhe informacionet për kontakt të nëpunësve publik; 	2.	<p>Informacione organizative–</p> <ul style="list-style-type: none"> - organogram për organizimin e brendshëm - të dhëat elementare për kontakt me poseduesin e informacionit dhe atë: emri, adresa, numri i telefonit, numri i fahut, e-mail dhe adresa e ueb faqes - të dhënat për funksionarin apo personin përgjegjës tek poseduesi i informacionit (biografia, të dhënat për kontakt etj.), të dhënat elementare për kontakt me personin zyrtar për ndërmjetësim me informacione dhe atë: emri dhe mbiemri, e-mail adresa dhe numri i telefonit; - të dhënat elementare për kontakt me personin e autorizuar për paraqitje të brendshme të mbrojtur dhe atë: emri dhe mbiemri, e-mail adresa dhe numri i telefonit, - lista e personave të punësuar tek poseduesi i informacionit me pozitë, e-mail zyrtar dhe numri i telefonit zyrtar.
3.	<p>Informacione operative –</p> <p>Strategji dhe plane, aktivitete, procedura, raporte dhe vlerësimi i suksesit – duke kyçur edhe analizën e fakteve dhe dokumenteve tjera dhe të dhënave mbi të cilat formulohen politikat;</p>	3.	<p>Informacionet operative -</p> <ul style="list-style-type: none"> - raportet e punës që ua dorëzojnë organeve përgjegjëse për zbatimin kontrollin dhe mbikëqyrjen, - të dhëna statistikore për punën, si dhe informacione të tjera, akte dhe masa me të cilat ndikon në jetën dhe punën e qytetarëve dhe që dalin nga kompetenca dhe puna e poseduesit të informacionit

4.	<p>Vendime dhe akte –</p> <p>– kyçur të dhëna dhe dokumentacionin që e dëshmojnë nevojën për vendimet dhe aktet e tilla;</p>	4.	<p>Vendime dhe akte –</p> <p>Dispozitat që në kuadër të kompetencës së vet i sjell poseduesi i informacioneve në formë të akteve nënligjore: rregullore (rregullore për organizimin e brendshëm, rregullore për sistematizimin e punës, rregullore për raportim të brendshëm të mbrojtur etj.), dekrete, urdhra, udhëzime, plane, programe, vendime dhe lloje të tjera aktesh për zbatimin e ligjit dhe të tjera. rregulloret, kur autorizohen me ligj</p>
5.	<p>Informacione për shërbime publike</p> <p>– përshkrim të shërbimeve të kryera nga organi, doracakë dhe udhëzime, formularë dhe informacion mbi tarifën dhe afatin kohor për kryerjen e tyre;</p>	5.	<p>Informacione për shërbime publike –</p> <p>- llojet e shërbimeve të ofruara nga poseduesit e informacioneve (informacion mbi disponueshmërinë fizike të shërbimeve dhe informacion mbi shërbimet elektronike, të dhëna mbi bazën ligjore, emrin e shërbimeve, dokumentet dhe të dhënat e kërkuara për realizimin e secilit prej shërbimeve, mekanizmat e mbrojtjes ligjore dhe të dhëna të tjera përkatëse),</p> <p>- tarifa për kompensime për shënien e akteve reale</p>
6.	<p>Informacione për buxhetin</p> <p>– procedura buxhetore, projektbuxheti, pasqyrat financiare, përfshirë informacionin për pagat brenda institucionit publik, raportet e revizionit;</p>	6.	<p>Informacione për buxhetin</p> <p>-Buxhet vjetor dhe llogari përmbyllëse,</p> <p>-Plane vjetore financiare sipas kuartaleve dhe programeve për realizimin e buxhetit</p> <p>-raport i revizionit.</p>
7.	<p>Informacione nga mbledhjet e hapura – tema, koha, agjenda, informacione për diskutime</p>	7.	<p>Informacione nga mbledhjet e hapura –</p> <p>-propozimet e programeve, programeve, pikëpamjeve, opinioneve, studimeve dhe dokumenteve të tjera të ngjashme që i</p>

	publike dhe kushte për pjesëmarrje në ato;		referohen akteve nga kompetenca e mbajtësit të informacionit, njoftimeve për publikun për punët e marra nga faqja e tyre në internet në përputhje me kompetencat ligjore.
8.	Sjellja e vendimeve dhe pjesëmarrje publike – Informacione për procedurat për sjelljen e vendimeve, kyçur edhe mekanizmat për debate publike dhe për pjesëmarrje në këtë proces;	8.	Sjellja e vendimeve dhe pjesëmarrje publike -propozimet e programeve, programeve, pikëpamjeve, opinioneve, studimeve dhe dokumenteve të tjera të ngjashme që i referohen akteve nga kompetenca e poseduesit të informacioneve
9.	Informacione për subvencione – për personat e subvencionuar, për qëllimin e subvencioneve, shumat e paguara dhe procesi i realizimit;	9.	Informacione për subvencione të dhëna statistikore për punën, si dhe informacione të tjera, akte dhe masa që ndikojnë në jetën dhe punën e qytetarëve dhe që dalin nga kompetenca dhe puna e poseduesit të informacionit.
10	Informacione për furnizime publike – për procedurat e tenderit, kriteret e përzgjedhjes, rezultatet e tenderit, kontratat e lidhura dhe raportet e performancës;	10	Informacione për furnizime publike – -dokumentacion i plotë për furnizimet publike, për koncesionet dhe për marrëveshjet për partneritet publik – privat;
11	Resurse informative – përshkrim i resurseve informative, indekseve, listave të regjistrave publik, përshkrim i regjistrave publik, procedura për qasje, duke kyçur edhe regjistrat online dhe bazat e të dhënave;	11	Resurse informative – - Rregulloret e miratuara në kuadër të kompetencave të tij nga poseduesi i informacionit në formë të aktit nënligjor: rregulloret (rregullore për organizimin e brendshëm, rregullore për sistemin e vendeve të punës, rregullore për raportim të brendshëm të mbrojtur etj.), dekrete, urdhra, udhëzime; planet, programet, vendimet dhe llojet e tjera të akteve për zbatimin e ligjeve

			dhe rregulloreve të tjera, kur autorizohen me ligj.
12	<p>Informacion në lidhje me informacionin e krijuar dhe të ruajtur në regjistrin e informacionit –</p> <p>Regjistër i dokumenteve dhe informacioneve të gjeneruara dhe të ruajtura;</p>	12	<p>Informacion në lidhje me informacionin e krijuar dhe të ruajtur në regjistrin e informacionit –</p> <p>- Rregulloret e miratuara në kuadër të kompetencave të tij nga poseduesi i informacionit në formë të aktit nënligjor: rregulloret (rregullore për organizimin e brendshëm, rregullore për sistemimin e vendeve të punës, rregullore për raportim të brendshëm të mbrojtur etj.), dekrete, urdhra, udhëzime; planet, programet, vendimet dhe llojet e tjera të akteve për zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve të tjera, kur autorizohen me ligj.</p>
13	<p>Informacione për publikimet të cilat i jep institucioni, duke kyçur edhe informacionet për publikimet pa pagesë, si dhe publikimet të cilat mund të merren për një kompensim të caktuar;</p>	13	<p>Informacione për publikimet të cilat i jep institucioni</p> <p>- njoftime për publikun për gjëra të marra nga faqja e tyre e internetit në përputhje me kompetencat ligjore, buletinet informative, buletinet zyrtare nëse kërkohet me ligj dhe më shumë.</p>
14	<p>Informacione për të drejtën e informacioneve;</p>	14	<p>Informacione për të drejtën e informacioneve;</p> <p>- të dhënat elementare të kontaktit me personin zyrtar për ndërmjetësim me informacione, si më poshtë: emri dhe mbiemri, e-mail dhe numri i telefonit,</p>
15	<p>Informacione lidhur me të drejtën për qasje në informacione dhe si të kërkohen informacione, duke kyçur edhe informacione për</p>	15	<p>Informacione lidhur me të drejtën për qasje në informacione</p> <p>- detajet bazë të kontaktit të zyrtarit të ndërmjetësimit të informacionit, si më poshtë: emri dhe mbiemri, adresa e postës elektronike dhe numri i telefonit - mënyra e</p>

	kontakt me personat përgjegjës në secilin organ publik.		paraqitjes së kërkesës për qasje në informacion (mënyra e paraqitjes së kërkesës me gojë dhe me shkrim për qasje në informacion, si dhe kërkesë e dorëzuar në mënyrë elektronike),
16	Informacione tjera	16	Informacione tjera -informacione tjera që dalin nga kompetenca dhe puna e poseduesit të informacioneve

Megjithatë, ligji nuk përcakton se sa shpesh duhet të përditësohen publikimet.

3.4. Qasje fleksibël ndaj kategorive të informacioneve të cilat publikohen

Është e qartë se lista e kategorive të informacionit që i nënshtrohet publikimit me ligj nuk është shteruese. Mund të ketë një interes të shtuar për lloje të caktuara informacioni si rezultat i debateve të vazhdueshme, krizave dhe çështjeve të tjera publike.

Vendet ku është krijuar me ligj institucioni (agjencia) e informacionit, kanë një organ të pavarur, të centralizuar, të specializuar, përgjegjës për hartimin e skemave model për publikimin e informacionit. Kjo mundëson një pasqyrë më të madhe në specifikat e informacionit që ata gjenerojnë, gjegjësisht të cilat ruhen nga institucionet në kuadër të kompetencave të tyre. Nga ana tjetër, kontroll i jashtëm ushtrohet mbi skemat e publikimit të informacionit.

Një zgjidhje tjetër e mundshme ligjore për të vendosur se cili informacion duhet të publikohet më tej është të merret në konsideratë shkalla në të cilën informacioni në fjalë kërkohet nga kërkesat e paraqitura. Një qasje e tillë parashikohet në Konventën e Këshillit të Evropës (neni 10, pika 73). Një qasje e ngjashme parashikohet nga ligjet e Meksikës, Sllovenisë, SHBA-së, Bullgarisë etj.

3.5. Zgjerimi i kategorive të informacionit me interes të përgjithshëm nëpërmjet ligjeve të veçanta

Përveç detyrimit për të mbajtur një faqe interneti dhe për të siguruar qasje në informacionin e postuar në faqe, ligji duhet të parashikojë edhe detyrimin e publikimit të informacionit për organin publik që është me interes të përgjithshëm - si mund të kontaktojnë qytetarët me institucionin, çfarë lloje të shërbimeve mund të marrin, si i kryen institucioni kompetencat dhe funksionet e tij, informacion që i ndihmon vizitorët të krijojnë një opinion për aktivitetet e institucionit, si shpenzohen paratë publike, si merren informacionet nga ai organ.

Procesi i rishikimit dhe përditësimit të listave të kategorive të informacionit objekt publikimi duhet të ndjekë gjithashtu qasje specifike dhe t'i nënshtrohet kontrollit.

Në disa vende që kishin ligjet për akses në informacion para vitit 1990, detyrimet për dhënien e informacioneve proaktive janë zgjeruar jo vetëm nëpërmjet ligjeve për aksesin në informacion, por edhe nëpërmjet ligjeve të veçanta që parashikojnë zbulimin e kategorive të veçanta të informacionit - marrëveshjet. e të ashtuquajturës transparencë e synuar. Në të kaluarën, procesi i rritjes së transparencës është studiuar dhe sistemuar në mënyrë specifike.⁸

Zhvillimi dhe mirëmbajtja e regjistrave publikë në internet është një tjetër parakusht për zhvillimin e transparencës së synuar.

3.6. Publikimi i katagorive të informacioneve lidhur me shëndetin dhe mjedisin jetësor

Standardet për publikimin e kategorive të veçanta të informacionit me interes publik kërkojnë që të ekzistojnë rregulla të caktuara në lidhje me përditësimin e informacionit dhe aksesin e lirë në informacione të tilla. Për kategori të caktuara informacioni, organet publike janë të detyruara të kërkojnë kanale të tjera informimi nëse ekziston rreziku për jetën, shëndetin dhe pronën e qytetarëve. Në raste të tilla

---

⁸Full Disclosure. The Perils and Promise of Transparency, Archon Fung, Mary Graham, David Weil, Cambridge University Press, 2007.

organet administrative kanë obligim shtesë që të informojnë qytetarët sa më shpejt dhe në të gjitha mënyrat e duhura.

Një kategori e tillë ekziston në nenin 10 të Ligjit për Qasje të Lirë në Informacione me Karakter Publik dhe në nenin 90 të Ligjit për Mjedisin jetësor, por nuk janë specifikuar afate apo detyrime specifike.

3.7.Përcaktimi i mënyrës, kanalet, format e publikimit, qëllimi i të dhënave për informacionet e publikuara

Interesi për përdorimin e lirë të bazave të të dhënave dhe bazave të të dhënave të gjeneruara nga autoritetet publike po rritet me zhvillimin e teknologjive të informatike.

Në vitin 2003, Bashkimi evropian miratoi Direktivën 2003/98/E3 për përdorimin e informacioneve nga sektori publik.

Në vitin 2013, direktiva është reviduar.

Në Maqedoni, direktiva e miratuar 2013/37/BE u prezantua nëpërmjet **LIGJIT PËR PËRDORIMIN E TË DHËNAVE TË SEKTORIT PUBLIK (3 shkurt, viti 2014)**

Qëllimi i rishikimeve të Direktivës për përdorimin e informacionit të sektorit publik është të parashikojë një detyrim të qartë për Shtetet Anëtare për të lejuar përdorimin e të gjitha dokumenteve të disponueshme, përveç rasteve kur qasja në to kufizohet ose çaktivizohet në bazë të rregulloreve kombëtare që rregullojnë qasjen në dokumente dhe në bazë të përjashtimeve të tjera të parashikuara në Direktivë.

Për të lehtësuar përdorimin e të dhënave, direktiva parashikon që, kudo që është e mundur dhe e përshtatshme, autoritetet publike duhet të publikojnë dokumente për inspektim në formate të hapura dhe të lexueshme nga makina. Direktiva e re përcakton disa parime të rëndësishme që janë të rëndësishme për legjislacionin që rregullon aksesin dhe përdorimin e lirë të informacionit.

Grumbullimet e të dhënave të cilat i evidentojnë organet e sektorit publik duhet t'i përmbajnë gjërat në vijim:

A. Një përshkrim i informacionit të përfshirë në grupet e të dhënave, si dhe një përshkrim se sa të plota dhe koherente janë të dhënat. Teksti aktual i ligjit parashikon detyrimin për "përshkrimin e bazave të të dhënave dhe bazave të të dhënave" dhe "procedurën e aksesit" në to. Direktiva parashikon një detyrim për të dhënë të dhëna së bashku me meta të dhënat.

B. Koherenca e të dhënave të publikuara dhe relevanca e tyre në krahasim me të dhëna të tjera.

C. Transparencë e kritereve për formimin e kompetencave për qasje në grumbullin e të dhënave, regjistrave etj.

Në vitin 2019 u miratua Direktiva e re – DIREKTIVA (BE) 2019/1024 E PARLAMENTIT EVROPIAN DHE KËSHILLIT të 20 qershorit të vitit 2019, për të dhëna të hapura dhe për përdorimin e informacioneve të sektorit publik.⁹

3.8. Rregulla për përditësimin e informacioneve dhe sigurimin e qasjes së tyre

Dispozita ligjore për publikim proaktiv të informacioneve të përditësuara parashikon rregulla dhe afate kohore për publikimin e tyre.

E njëjta vlen edhe për përditësimin e informacioneve që janë lëndë e publikimit në pjesën e "Qasjes në informacione".

3.9. Qasja e përmbajtjeve të ueb faqeve

Autoritetet publike përgjegjëse për publikimin e informacioneve në internet duhet të ndërmarrin hapa për ta bërë një informacion të tillë të disponueshëm në faqet e tyre të internetit duke ofruar një adresë të vetme për to, duke ridrejtuar automatikisht në një adresë të re nëse disponueshmëria e adresave të informacionit të publikuar për kërkuesit.

3.10. Mundësi të barabarta për qasje në ueb faqet

---

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32019L1024>

Ligji parashikon që personat me aftësi të kufizuara mund të kërkojnë qasje në një mënyrë të përshtatshme për aftësinë e tyre për të komunikuar. Megjithatë, detyrime të tilla nuk zbatohen për zbulimin proaktiv të informacionit. Qëllimi është të sigurohet që personat me aftësi të kufizuara të kenë qasje në informacionin e publikuar në një mënyrë të përshtatshme për ta. Kur kemi një synim të tillë në lidhje me shërbimet elektronike, dmth. në lidhje me një pjesë të punës së administratës, atëherë ky parim i referohet edhe publikimit të informacionit për aktivitetet e organit publik në internet.

3.11. Ndhimë për personat pa aftësi teknike

Ligjet për qasje në informacione parashikojnë barazi për të gjithë kërkuesit. Duhet të kihet parasysh se postimi në internet nuk zëvendëson detyrimin e autoriteteve publike për të siguruar qasje në informacion në mënyrën e duhur, për personat që nuk kanë asnjë aftësi teknike për të punuar me kompjuter ose internet. Gjithashtu, pajisja e sallave të leximit në institucionet publike është një kusht i domosdoshëm, por duhet të plotësohet me rregulla për ofrimin e ndihmës për kërkuesit.

3.12. Koordinim dhe kontrollë e transparencës aktive

Procesi i përzgjedhjes së informacioneve që do të publikohen në internet nuk duhet të varet vetëm nga administrata. Kjo çështje do të mund të zgjidhej duke rregulluar kategoritë e informacionit që duhet të publikohen nga të gjitha autoritetet kompetente dhe duke harmonizuar publikimin. Përveç rregullimit ligjor, kjo kërkon funksionimin e një organi të specializuar të centralizuar për mbikëqyrjen e zbatimit të ligjit, **përkatësisht** Agjencisë për Mbrojtjen e Qasjes së Lirë në Informacione me Karakter Publik (AMDQLIKP).

2. METODOLOGJIA

Mjet për AMDQLIKP për përcjelljen e publikimit proaktiv të listës së kategorive të informacioneve nga ana e organeve kompetente.

Rekomandime për instrumentin për përcjelljen e obligimeve në kuadër të nenit 10.

Agjencia është e obliguar të përditësojë listën e organeve kompetente në përputhje me nenin 10. Kjo listë përfshin organet shtetërore në sistemin e pushtetit ekzekutiv, organet gjyqësore, organet legjislativë, komunat dhe ndërmarrjet publike, shkollat, të cilat financohen nga buxheti i shtetit, dmth nga buxhetet e komunave. Numri i përgjithshëm i këtyre subjekteve aktualisht është 1439. Në kategori përfshihen organet publike nga të tria degët e qeverisjes shtetërore, bashkitë dhe organet e tjera publike, ndërmarrjet publike, shkollat, kopshtet, spitalet, subjektet kulturore etj. Iniciativa e Agjencisë për monitorimin e zbatimit të obligimeve në përputhje me nenin 10 duhet së pari të marrë parasysh kapacitetin e Agjencisë për të kryer një monitorim të tillë periodik dhe gjithëpërfshirës. Edhe për të zbatuar një sistem të automatizuar monitorimi duhen kapacitete shumë më të mëdha për të mbuluar të gjitha autoritetet kompetente. Ideja e një monitorimi të tillë është të inkurajojë subjektet që të bëjnë publike informacionin e parashikuar në nenin 10. Megjithatë, duhet pasur parasysh se kompetencat dhe përgjegjësitë për transparencë janë të ndryshme për kategori të ndryshme subjektësh të angazhuara. Disa ndërmarrje publike, shkolla nuk kanë kapacitete dhe burime të mjaftueshme administrative për të mirëmbajtur faqet e tyre të internetit.

Rekomandim: Agjencia duhet të drejtojë monitorimin e organeve ekzekutive dhe komunave dhe në fazën e ardhshme subjekteve të tjera të obliguara. Autoritetet publike dhe komunat mund të luajnë një rol në inkurajimin e ndërmarrjeve publike që i financojnë ato për të zhvilluar transparencë aktive.

Aktivitet i rekomanduar: Agjencia mund të publikojë në faqen e saj të internetit skema model për zbulimin e informacionit publik, duke lejuar që të merren parasysh specifikat e subjekteve të detyruara, kompetencat e tyre dhe specifikat e informacionit që ata janë të detyruar të publikojnë. Transparenca aktive është një proces që po evoluon vazhdimisht dhe mund të mbështetet nga trajnime të vazhdueshme, monitorim dhe mbështetje financiare. Agjencia ka përgatitur pyetësorë për monitorimin e transparencës proaktive në bazë të nenit 10 të ligjit dhe bazuar në metodologjitë ekzistuese për monitorimin e transparencës aktive në

Maqedoni, si ai i agjencisë dhe qendrës për komunikime civile. Këto dokumente i bashkëngjiten këtij dokumenti si anekse. Ato mund të shërbejnë si skema botuese model të përgatitura nga agjencia.

3. REKOMANDIME

1. Agjencia për Mbrojtjen e të Drejtës për Qasje të Lirë në Informacione me Karakter Publik të fokusohet në monitorimin e zbatimit të nenit 10 të ligjit nga autoritetet qendrore dhe lokale. Këto organe publike mund të zhvillojnë modele të praktikës së mirë në zbatimin e ligjit nga subjektet e tjera të detyruara që punojnë nën mbikëqyrjen e tyre, pra në fushën e tyre të punës.
2. Të parashikohen obligime të qarta për organet konkrete të obliguara që të publikojnë online kategori (rregulla për internet) të informacioneve lidhur me veprimtarinë e tyre konkrete, siç janë gjykatat, organet e pushtetit legjislativ, komunat etj.
3. Të zhvillohen rregullativa ku do të parashihet se sa shpesh duhet të përditësohen publikimet.
4. Të caktohen afate për publikimin e informatave që duhet të publikohen në rregullat e brendshme për zbatimin e Ligjit për Qasje të Lirë në Informacione. Data e publikimit të informacionit duhet të shfaqet automatikisht.
5. Gjatë përgatitjes së projekt-amendamenteve në ligjin për përdorimin e informacionit publik, rekomandohet të merret në konsideratë mundësia e parashikimit të detyrimit për publikimin e listës së regjistrave publikë dhe grumbullimeve të të dhënave të mbajtura nga çdo organ publik.

4. ANEKSE

Aneksi 1. Lista e kategorive të informacioneve për organet shtetërore

Aneksi 2. Lista e kategorive të informacioneve për komunat

Aneksi 3. Lista e kategorive të informacioneve për monitorimin e organeve shtetërore

Aneksi 4. Lista e kategorive të informacioneve për monitorimin e komunave

Aneksi 5. Udhëzime për hartimin teknik të sistemit të monitorimit

Aneksi 6. Model informativ i skemave për Informacione me karakter publik

Aneksi 7. Shqyrtim i përgjithshëm i skemave të zbulimit të informacionit për nëpunësit e lartë udhëheqës